

တွင်းသင်းမင်းကြီး ဦးထွန်းညို၏ ပျို့ရေးဟန်

သီတာအောင်*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် တွင်းသင်းမင်းကြီးဦးထွန်းညို၏ ပျို့များမှရေးဟန်ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့တင်ရာတွင် မုဒုလက္ခဏာပျို့နှင့် ဘလ္လာတိယပျို့၊ မဟာဇနကပျို့ (၃)စောင်ကိုသာ အလေ့လာအဖြစ် သတ်မှတ်လေ့လာပြီး မြန်မာပညာရှင်ကြီးများ၏ အဆိုအမိန့်များကို ကိုးကားကာ ကဗျာအဖွဲ့အင်္ဂါရပ်များနှင့် ချိန်ထိုးကာလေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထိုပျို့များတွင် စာဆို၏စေတနာ၊ စိတ်ကူး၊ အတွေးအခေါ်များကို ဖော်ထုတ်တင်ပြလိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းပါအချက်အလက်များသည် ပျို့ကဗျာဆိုင်ရာအခြေခံစနစ်များကို သိမြင်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ဘာသာစာပေလေ့လာမှုအခြေခံတစ်ရပ်အဖြစ် အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်စကားလုံးများ။ စကားအသုံးအနှုန်း၊ ဗျည်းတူသရတူအတွဲအစပ်၊ ကာရန်၊ နရီစည်းဝါး

နိဒါန်း

ပျို့စာပေသည် အင်းဝခေတ်မှစ၍ ပေါ်ထွန်းလာရာ ကုန်းဘောင်ခေတ်အထိ ဆက်လက်ရှင်သန် ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ပါသည်။ တစ်ခေတ်နှင့်တစ်ခေတ်လည်း ရေးဟန်ကွဲပြားမှုများရှိပါသည်။ အင်းဝခေတ်ရေးဟန်များနှင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်ပျို့ကဗျာရေးဟန်တို့မှာ အတန်ငယ်ကွဲပြားခြားနားမှုများရှိပါသည်။ စာဆိုတစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးမှာ အတန်ငယ်ကွဲပြားခြားနားမှုများရှိပါသည်။ စာဆိုတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး၏ ရေးဟန်များမှာလည်း မတူညီနိုင်ပါ။ တရားလည်းသာ စကားလည်းသာအောင်ရေးဖွဲ့သည့် ပျို့ကဗျာတွင် တရားသဘောဆီသို့ ရောက်အောင် လောကီဖြစ်ရပ်ဇာတ်လမ်းများနှင့် ရေးဖွဲ့တင်ပြရသည်ဖြစ်ရာ စာဆိုတို့ အနေနှင့် အဖွဲ့အနွဲ့ ရေးဟန်များကိုလည်း အသုံးပြုကြရပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ ဗျည်းတူ သရတူ (ဝဏ္ဏတူ)အတွဲအစပ်နှင့် ကာရန်များကို လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် ပေါ်ပျို့ ၃-စောင်၏ ရေးဟန်ကို ထုတ်နုတ်တင်ပြထားပါသည်။ အခြားသော စာဆိုတို့၏ ရေးဟန်များကိုလည်း လေ့လာမည်ဆိုလျှင် စိတ်ဝင်စားဖွယ်စာတမ်းများ ပေါ်ထွန်းနိုင်မည်ဟု ယူဆမိပါသည်။

၁။ တွင်းသင်းမင်းကြီးဦးထွန်းညို၏အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

ညောင်ရမ်းဆယ်ဆက်မြောက် လောကမာရ်အောင်စေတီဒါယကာ “တနင်္ဂနွေမင်း”လက်ထက်၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၀၈၈ ခုနှစ်၊ အလုံမြို့ ကျေးလက်မောင်းထောင်ရွာတွင် ဖွားမြင်၍ ငယ်မည်မှာ မောင်ထွန်းညိုဟု ခေါ်တွင်လေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှုထုံးတမ်းစဉ်လာအရ အရွယ်ရောက်သော် ရှင်သာမဏေပြုခဲ့၏။ ထိုမှ တစ်ဆင့် အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်သောအခါ ပဉ္စင်းရဟန်း၊ အထက်တန်းကို တက်လှမ်းခဲ့ပြန်ရာ ရဟန်းဘွဲ့

* ဒေါက်တာ၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာဌာန၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ်

အမည်မှာ သျှင်လင်္ကာသာရဟူ၍တင်၏။ သျှင်လင်္ကာသာရသည် ဉာဏ်ထက်လှ၏။ ပညာဝုဓ၊ ဝင့်တိုင်းရှိ ချေ၏။ ထို့ကြောင့်လည်း ပဉ္စင်းပျို့ဘဝမှာပင် မုဒုလက္ခဏာပျို့၊ ငရံ့မင်းပျို့၊ မနုသာရ ရွှေမျဉ်း ဓမ္မသတ်၊ မနုဝဏ္ဏနာဓမ္မသတ်လင်္ကာ စသောကျမ်းများစွာကို ပြုစုခဲ့လေသည်။

သို့သော် သျှင်လင်္ကာသာရ၏ဟန်းပါရမီကား အရှည်စွဲ၍တည်မြဲခြင်းမရှိ၊ ကံကြမ္မာ၏ဖန်တီးချက် အောက်တွင် လူ့အဖြစ်သို့ ပြန်ရောက်လာရလေ၏။ ရဟန်းဘဝမှ လူ့အသွင်ကို ကူးခဲ့သော်လည်း သူ၏ နောက်မြားသောပညာရှိန်ကား မှိန်သွားသည်မရှိ။ ထိန်သည်ထက်ပင် တရှိန်ရှိန်ထိန်လျက်ရှိသောကြောင့် အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ တတိယသားတော် ဗဒုံမင်းသား၏ထံတွင် မင်းဆရာအဖြစ် အမှုတော် ထမ်းရွက်ခွင့်ရရှိလေသည်။

ထို့နောက် ပဒုံမင်းသား အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်လာသောအခါ “ရေမြင့်လျှင်-ကြာတင့်” ဆို သကဲ့သို့ “မဟာသင်္ခယာ”ဘွဲ့နှင့် ကျိဝန်ခန့်အပ်ခြင်း။ ထို့နောက် “မဟာစည်သူ”ဘွဲ့နှင့် တွင်းသင်းတိုက်ဝန် အဖြစ်ခန့်အပ်ခြင်း ခံရပေရာ၊ ထိုအခါမှစ၍ “တွင်းသင်းမင်းကြီး”ဟူ၍ အထူးထင်ရှားလာသတည်း။

ဘိုးတော်ဘုရား အထွတ်အမြတ်သို့ရောက်သော ၁၁၄၃-ခုနှစ်တွင် တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ အသက် မှာ ၅၅နှစ် ရှိလေပြီ။ ပုထိုးတော်ကြီးတည်ရာမင်းကွန်းအရပ်တွင် အလယ်ကျွန်း၌ စံနန်းတော်ဆောက်လုပ် စံတော်မူသော ၁၁၅၈ ခုနှစ်တွင် တွင်းသင်းမင်းကြီး၏အသက်မှာ ၇၀ ရှိပြီ။ သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခုနှစ် (၈၀)တိတိအရွယ်တွင် ဇနကာပျို့ကိုရေးသည်ဟု နိဂုံး၌ဖော်ပြထားသောကြောင့် အသက်ရှစ်ဆယ်ကျော် နေရကြောင်းထင်ရှားသည်။ မည်သည့်နှစ်တွင် ကွယ်လွန်သည်ဟူ၍ မတွေ့ရသေးပါ။

၁။ သုတေသနမေးခွန်းနှင့်ပြဿနာ

တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ ပျို့များ၏ရေးဟန်ကို လေ့လာရာတွင် အောက်ပါမေးခွန်းများ ပေါ်ထွက်လာ ပါသည် -

- (၁) တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ ပျို့(၃)စောင်တွင် မည်သည့်ပျို့ကသာသနည်း။
- (၂) တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ ပျို့လက်ရာပြောင်မြောက်ခြင်း၏အကြောင်းများက အဘယ်နည်း။
- (၃) ရေးဟန်ပညာရှုထောင့်မှ အသံအတွဲအစပ်များကို ရေးနိုင်ပါသလား။

ထိုမေးခွန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာစာပေပညာရှင်ကြီးများ၏ ဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ချက်များကို စာအုပ် စာတမ်းများရှာဖွေ၍ လေ့လာဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ ပျို့များနှင့်ပတ်သက်၍ မေးခွန်း များ အဖြေဖော်ထုတ်ရာတွင် ပြဿနာများလည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။

- (၁) အသက်ငယ်စဉ်က ရေးထားသော ပျို့ကဗျာများနှင့် အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သောအခါမှ ရေး သော ပျို့ကဗျာအဖွဲ့ပုံစံများ မည်သို့ကွဲပြားသွားပုံ။
- (၂) ပျို့ကဗျာရေးဟန်သည် စာဆို၏စေတနာရည်ရွယ်ချက်ကို မည်သို့ ပုံဖော်မှု ရှိ၊ မရှိ။
- (၃) စာရေးသူက ထိုပျို့ကဗျာများကို ဇာတကပျို့များကိုရေးဖွဲ့ရာတွင် စာဖတ်သူတို့ရင်ထဲသို့ ရောက်အောင် ပေးနိုင်ခြင်းရှိ၊ မရှိ။

အဆိုပါသုတေသနမေးခွန်းနှင့်ပြဿနာများကို အဖြေရှာဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် ပျို့ကဗျာနှင့် ပတ်သက်သည့်စာအုပ်စာတမ်းများ၊ မြန်မာပညာရှင်ကြီးများ၏အဆိုအမိန့်များ၊ ကဗျာအဖွဲ့အင်္ဂါရပ်များကို အခြေခံကာ လေ့လာတင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ၃။ သုတေသနခေါင်းစဉ်နှင့် သုတေသနပြဿနာဆက်စပ်ပုံ

တွင်းသင်းမင်းကြီးသည် မုဒုလက္ခဏာပျို့၊ ငါးရံမင်းပျို့၊ ဇေဒိသပျို့၊ ဝိဇ္ဇာပျို့၊ ဇနကပျို့၊ ဘလ္လာတိယ ပျို့စသည်တို့ကို ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါသည်။ ထိုပျို့များထဲမှ တွင်းသင်းမင်းကြီးသည် မုဒုလက္ခဏာပျို့၊ ဘလ္လာတိယ ပျို့၊ ဇနကပျို့ ၃-ပုဒ်ကိုရေးဖွဲ့ရာတွင် စာဆို၏စေတနာ၊ စိတ်ကူး၊ အတွေးအခေါ်၊ အတွေးအမြင်များသည် ထင်ဟပ်လျက်ရှိပါသည်။ ပျို့ကဗျာများသည် မြန်မာစာပေလောကတွင် အင်းဝခေတ်မှ ကုန်းဘောင်ခေတ် အထိမှေးမှိန်သလိုရှိရာမှ ဦးထွန်းညိုကအတွေးစိတ်ကူးကောင်းမွန်စွာဖြင့် ပျို့စာပေကိုစာဆိုက ဖြည့်စွမ်း ပေးထားသောကဗျာများလည်းဖြစ်ပါသည်။ စာဆို၏အရေးအဖွဲ့ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အတွေးစိတ်ကူး ကောင်း မွန်မှုတို့ကြောင့် ထိုကဗျာများတွင် ပေးလိုသည့်ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ခံစားမှုရသများပိုမိုပေါ်လွင်လာပါသည်။ စာဆိုရေးလိုသော အကြောင်းအရာ၊ ရည်ရွယ်ချက်သဘောထားရေးသူနှင့်ဖတ်သူ တို့ဆက်သွယ်မှုတို့ သည်သုတေသနပြဿနာများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိပါသည်။

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ဤစာတမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ မဟာဝိဇ္ဇာကျမ်းအဖြစ် မဒေဝီ၏ တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ ဝေသန္တရာပျို့ နှင့် အဖွင့်ကျမ်း၊ မမြင့်ကြည်သိန်း(၂၀၀၅) ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး ဇာတကပျို့များအပြောက်အမွမ်း လေ့လာချက်တို့ကို လေ့လာဖတ်ရှုထားပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာခြင်းသည် ဤစာတမ်းအတွက်များစွာ အထောက်အကူပြုပါသည်။

၃။ နည်းနာ

နည်းနာပိုင်းတွင် သုတေသနနည်းနာနှင့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာဟူ၍ ကဏ္ဍများခွဲကာ လေ့လာ တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ၁။ အသုံးပြုသည့်သုတေသနနည်းနာ

ဤစာတမ်း၏သုတေသနအမျိုးအစားမှာ အခြေခံသုတေသနအမျိုးအစားဖြစ်၍ ရသစာပေ ဆိုင်ရာလေ့လာချက်စာတမ်းတစ်စောင်ဖြစ်သောကြောင့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာအဆိုအမိန့်များကို အခြေခံထား ပါသည်။

၃။ ၂။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

စာပေတွင်ကဗျာလင်္ကာနှင့်စကားပြေဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည့်အနက် ပျို့ကဗျာများသည် ကဗျာလင်္ကာ တွင် ပါဝင်သောရသစာပေအဖွဲ့ပုံစံဖြစ်ပါသည်။

၃။ ၃။ ပျို့သဘောသဘာဝ

ပျို့နှင့်ပတ်သက်၍ ပုဂံဝန်ထောက်ဦးတင်က

“ပျို့ဆိုသည်မှာ မြန်မာဘာသာဖြစ်သည်။ ပြည့်ဖြိုးခြင်းအနက်၊ ထွန်းပခြင်း အနက်၊ နှစ်သက်ကြည်လင် စေခြင်းအနက်၊ ကြန်အင် ပြည့်စုံ ကောင်းမြတ် ခြင်းအနက်၊ ပျို့ငယ်ခြင်းအနက်၊ ပျို့အန်ခြင်းအနက်၊ ဖတ်စာပျို့ကျမ်းဟု သော အနက်များကိုရသည်။” (စာ ၂၃)

ဟု ဆိုမိန့်ထားပါသည်။

ပါမောက္ခဦးဖေမောင်တင်က မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင်

“ပျို့သည် လေးလုံးစပ်လင်္ကာတစ်မျိုးပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် ရတု၊ မော်ကွန်း၊ ဇချင်းများနှင့်မတူ။ ရတုကဲ့သို့ ဧကပိုဒ်၊ အဖြည့်ခံပိုဒ် စသည်ဖြင့် အပိုဒ် အရေအတွက်စည်းကမ်းမရှိ။ စပ်ဆိုဖွဲ့နွဲ့နိုင် သလောက်ဖွဲ့နွဲ့ရလေသည်။” (စာ ၆၂)

ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်တွင်

“ပျို့၊ ကြိ-၁။ မို့တက်သည်။ ၂။ ထွက်ပြုသည်။ ရောင်ခြည်ပျို့သည်။ ၃။ နှစ်သက်သည်။ ၄။ (ဝမ်းမှ) လေဆန်တက်သည်၊ န- ပိုဒ်ရေပေါင်းများစွာ ဖွဲ့ဆိုသော လေးလုံးစပ်လင်္ကာရှည်တစ်မျိုး။” (စာ ၂၃၁)

ဟုဆိုထားပါသည်။ထို့ကြောင့် ပျို့ဟူသည်ပိုဒ်ရေပေါင်းများစွာဖွဲ့ဆိုသော လေးလုံးစပ်လင်္ကာရှည် တစ်မျိုး ဖြစ်ပြီး နှစ်သက်ခြင်း၊ ထွန်းပခြင်း၊ ပြည့်ဖြိုးခြင်း ဖြစ်စေတတ်သောအနက်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၃၊ ၄။ ရေးဟန်သဘောသဘာဝ

ရေးဟန်နှင့်ပတ်သက်၍ အန်ဒရေးမောရစ်၏ The Art of Writing စာအုပ်ကို ဘာသာပြန်ဆိုသော စာရေးခြင်းအတတ်ပညာစာအုပ်တွင် မြသန်းတင့်

“ဟန်ဆိုတာ လူတစ်ယောက်ရဲ့ အမှတ်အသားပါ။ ဟန်ဆိုတာ စကားလုံး တွေကိုဘယ်လိုသုံးစွဲမလဲ။ ဘဝကိုဘယ်လိုမြင်သလဲဆို တဲ့အထဲမှာဖော်ပြ နေပါတယ်။ လူတိုင်းလူတိုင်းမှာကိုယ်ပိုင်ဖြစ်တဲ့ စိတ်နေစိတ်ထားတွေရှိပါ တယ်။ ဒါပေမဲ့လူတော်တော်များများဟာမရေးတတ်ပါဘူး။” (စာ ၁၄)

ဟုဆိုထားပါသည်။

A Handbook To Literature စာအုပ်၌ ဝီလျံဟာမ္မန်က

“ရေးဟန်တွင် စာရေးသူ၏စိတ်ကူးနှင့် ပင်ကိုစရိုက်ဆိုသည့် အချက်နှစ် ချက်ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေသည်။ ရေးဟန်ရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် စကားပြော ဟန်၊ လေယူလေသိမ်း၊ စကားလုံးရွေးချယ် သုံးနှုန်းမှုတို့ကို ပြောင်းလဲ၍ မဖြစ်နိုင်။ တစ်ထပ်တည်းတူအောင်ပြော၍လည်း မရနိုင်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် စာရေးသူသည် အကြောင်းအရာ တစ်ခု၏ ဆိုလိုချက်သာမက စာဖတ်သူတို့အား သိစေလိုသော ဂယက်အနက်လည်းပါဝင်သည်။” (စာ ၅၀၀)

ဟု ဆိုထားပါသည်။

English Language Series စာအုပ်၌ ဂျက်ဖရီလီ(Geaffrey N.Leech)က

“ရေးဟန်၏အယူအဆကို စာရေးဆရာသည် ဘာကိုရေးသည်နှင့် စာဖတ် သူအား ဘယ်လိုရေးသား တင်ပြသည်ဆိုသော အကြောင်း နှစ်ရပ်ကြားရှိ

ကွဲပြားခြားနားမှုအပေါ်၌ အခြေခံသည်ဟု ရှေးဦးအစပိုင်းမှသည် ယနေ့
ခေတ်အထိ အများဆုံးလက်ခံထားကြသည်။ ထိုရေးဟန်သည် အတွေး
များ၏ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုဖြစ်သည်။ ရေးဟန်သည် အတွေးများ၏ အဆင်
တန်ဆာဖြစ်သည်ဆိုသော တင်စားချက်ကို ရီနေဆန်း(Renaissance)
ခေတ်နှင့် ဆင်ခြင်တုံတရားကိုအခြေခံ သော ဝါဒသမားများက ထုတ်ပြန်
ကြေညာ သုံးစွဲခဲ့ကြသော်လည်း ယခုအချိန်တွင်မူ အသုံးမတွင်ကျယ်တော့
ပေ” (စာ ၁၅)

ဟု ဆိုထားပါသည်။

၄။ တွင်းသင်းမင်းကြီးဦးထွန်းညို၏ပျို့ရေးဟန်

ပျို့စာပေတွင်လည်း ရေးဟန်ဟူ၍ရှိကြောင်းကို မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)က ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းတွင်
ဆိုထားပါသည်။ ပျို့စာဆိုဦးထွန်းညိုသည် မုဒုလက္ခဏာပျို့တွင် မုဒုလက္ခဏာမင်းကြီး ရဟန်းပျို့ဘဝ တွင်
မာတုကာမတစ်ဦးဦးကို စွဲလန်းမိရာမှ ဖြစ်ပျက်ခံစားရသည့် ခံစားမှုအရင်းခံထားသောကြောင့် မုဒု
လက္ခဏာပျို့ အရေးအဖွဲ့သည် အသက်ဝင်လှပါသည်။ ကိလေသာတို့၏ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်း ပုံ၊
ရဟန်းပျို့တစ်ဦးကို မဆိုထားနှင့် ဘုရားလောင်းစစ်စစ်ဈာန်ရသေ့ပင်လျှင် ဈာန်လျော့ပြီးလျှင် တရား
မေ့လျော့ကာ တပ်မက်စိတ်၏အောက်တွင် ပြင်းထန်စွာ အလွမ်းဝေဒနာများ၊ တမ်းတခြင်း ဝေဒနာများ
ခံစားရပုံတို့ကို အသက်ဝင်လာအောင်ရေးဖွဲ့ရာ၌ စကားလုံးရွေးချယ်သုံးနှုန်းမှု၊ အသံဖွဲ့စည်းတင်ပြမှု
အပိုင်းများမှ လေ့လာတင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

တွင်းသင်းမင်းကြီးရေးဖွဲ့ခဲ့သော ပျို့(၉)စောင်ရှိပါသည်။ ထိုပျို့များအနက် မုဒုလက္ခဏာပျို့သည်
ဦးဆုံးရေးသားသောပျို့ဖြစ်သည်ဟုလည်း သိရှိရပါသည်။ မုဒုလက္ခဏာပျို့နှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်လင်္ကာ
သာရခေါ် တွင်းသင်းမင်းကြီး ဦးထွန်းညိုသည် ပဉ္စင်းပျို့ဘဝတွင် ရေးသားခဲ့သော ဆွမ်းဒကာ တစ်ဦး၏
သမီးအပေါ်စွဲလန်းသည့်ခံစားမှုပါဝင်သည့် ပျို့တစ်စောင်ဖြစ်သည်ဟုလည်း မုဒုလက္ခဏာပျို့ အမှာစာတွင်
ကိုးကားဖော်ပြထားပါသည်။

အလောင်းဘုရား ရတနာသိင်္ဃီကုန်းဘောင်ရွှေပြည်ကြီးကို တည်ထောင်၍ စိုးစံတော်မူသည့်
အချိန်တွင် တွင်းသင်းမင်းကြီးဦးထွန်းညိုသည် ရဟန်းဘဝမှ လူ့ဘောင်သို့ကူး၍ နန်းတော်တွင်ခစားရာ
အလောင်းမင်းတရား၏သားတော် ဘိုးတော်ဘုရားဖြစ်လာမည့် ဗဒုံမင်း၏အကြီးတော် အဖြစ်ခန့်ထား
တော်မူသည်ဟုသိရပါသည်။ မင်းမှုထမ်းဘဝမှ အဆင့်ဆင့်ရာထူးတိုးမြင့်လာခဲ့သည့် ကာလတစ်လျှောက်
တွင် စာပေအဖွဲ့ပုံစံအမျိုးမျိုးကို ရေးသားခဲ့သည်။

ဤစာတမ်းတွင် တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ ပျို့စာပေအရေးအဖွဲ့(သို့မဟုတ်) ရေးဟန်ကိုလေ့လာ
တင်ပြရာတွင် ရှေးဦးဆုံးရေးသောပျို့ဟုလည်းသတ်မှတ်ပြီး အကောင်းဆုံးပျို့အဖြစ်လည်း သတ်မှတ်
ခဲ့ကြသော မုဒုလက္ခဏာပျို့၊ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သည့်အခါတွင် ရေးဖွဲ့သည့် ဘလ္လာတိယပျို့ အသက်
ရှစ်ဆယ်အရွယ်တွင် နောက်ဆုံးရေးသားခဲ့သည့် မဟာဇနကပျို့တို့ကို လေ့လာတင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါ
သည်။

၄၁။ ဗျည်းတူ၊ သရတူ(ဝဏ္ဏတူ)အတွဲအစပ်

မုဒုလက္ခာပျို့ပိုဒ်ရေ(၃၆)တွင် လွမ်းခန်းများသည် ဘုရားလောင်းရသေ့ကြီး လွမ်းခန်းများကို ပျို့တစ်စောင်လုံးတွင် အလေးပေးရေးဖွဲ့ထားသည့် အလျောက်စာပိုဒ်အတော်များများတွင် ရသေ့ကြီး၏ စွဲလန်း စိတ်နှင့်ဆိုမြည်တမ်းတဟန်တို့ ပါဝင်နေပါသည်။ ထိုတမ်းတဟန်တို့ကိုလည်း ထပ်တလဲလဲ အဖွဲ့ပုံစံ အမျိုးမျိုးဖြင့်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ထိုပျို့တွင် စကားသံအတွဲအစပ်၊ အသံအရည်အသွေးများကို ပါဝင် အောင်ဖွဲ့ဆိုထားနိုင်ပါသည်။

ပိုဒ်ရေ(၄၁)၌

“ ဆင့်လောင်း၊ ဆင့်လောင်း၊ရှေးကံကောင်း၍ နွဲ့နောင်း၊နွဲ့နောင်း၊ မိရှင် နောင်းနှင့်” ဟု ဖွဲ့ဆိုပြန်သည်။(စာ.၃၀)

အတိတ်ဘဝက ဆက်ကာဆက်ကာ ပြုခဲ့သော ကုသိုလ်တရားကြောင့် နွဲ့နောင်းလှပသော ‘မိရှင်နောင်း လေးနှင့်သာ ယခုဘဝ ပေါင်းဆုံခွင့်ရခဲ့’ ဟူသည့် စိတ်ကူးယဉ်မှုကို နုတ်မှရေရွတ်နေဟန် ဖွဲ့ဆိုခြင်းဖြစ် သည်။ “ဆင့်လောင်း၊ ဆင့်လောင်း” ဆိုသည့် ဗျည်းတူ၊ သရတူ အတွဲအစပ်များကို ထပ်ကာထပ်ကာ ဖွဲ့ဆိုခြင်းဖြင့် စိတ်ကူးအမျိုးမျိုးနှင့် စိတ်လှုပ်ရှားခံစားနေရသည့် သရုပ်သည် ပေါ်လွင်လာပါသည်။ “မိရှင်နောင်း”ဆိုသည့်အသုံးမှာလည်း ချစ်စနိုးနှင့် ခေါ်ဝေါ်လိုက်သည့်ဟန် ပါဝင်သည်။

ဘုရားလောင်းရသေ့ကြီးသည် မိဖုရားကြီးနှင့်အတူ ဆုံဆည်းခွင့်မရမည်ကိုသာ တွေးတော ပူပန်နေဟန်ကိုလည်း ပိုဒ်ရေ(၄၆)တွင်

“စိုးရိမ် စိုးရိမ်၊ ကြိုးသို့လိမ်မှ၊ အကြိမ် အကြိမ်၊ ချစ်ရည်စိမ်လျက်”

ဟုဖွဲ့ဆို ပြန်သည်။ “စိုးရိမ် စိုးရိမ်၊ အကြိမ် အကြိမ်”ဟု နှစ်ကြိမ်ထပ်ကာ ဖွဲ့ဆိုခြင်းဖြင့် အသံအားဖြင့် လည်း ရင်ထဲမှ ခံစားမှုအတွေးများကို မြည်တမ်းနေသည့် အသံမျိုးအဖြစ် ပျို့ဖတ်ရှုသူတို့၏ အာရုံတွင် ထင်ဟပ်လာအောင် ရေးဖွဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စကားလုံးကို တွဲဖွဲ့ရာ၌လည်း “စိုးရိမ် စိုးရိမ် ကြိုးသို့လိမ်”ဟု တွဲ၍ စပ်ထားသောကြောင့် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြစိတ်တို့သည် တစ်ကိုယ်လုံးတွင် ကြိုးများနှင့်လိမ်၍ချည် ထားသကဲ့သို့ အထပ်ထပ်ဖြစ်နေသည့်သဘောသည် ပေါ်လွင်လာပါသည်။

ရသေ့ကြီး၏ အဆက်မပြတ်လွမ်းနေပုံကိုလည်း ပိုဒ်ရေ (၄၇)တွင်

“တွက်ဆ၊ တွက်ဆ၊ ညှိုးလလနှင့်၊ ပျောင်းပျ၊ ပျောင်းပျ၊ တတ-တလျှင်။” (စာ ၃၅)

ဟုရေးဖွဲ့ရာ၌ ထိုကဲ့သို့ပင် ဗျည်းတူ၊ သရတူ၊ အတွဲအစပ်များကို နှစ်ကြိမ်ဖွဲ့ဆိုလိုက်ခြင်းဖြင့် ဆုံဆည်း ရန်အတွေးများကို တွက်ဆကာ ညှိုးနွမ်းနေသောထိုစိတ်ဖြင့် ပျောင်းခွေနေသော စိတ်အမူအရာ၊ ကိုယ်အမူအရာများသည် ထင်လာပါသည်။ ထို့ပြင် ရသေ့ကြီး၏ ခံစားခြင်း၊ တမ်းတခြင်း၊ ခွေနှမ်းနေခြင်း ဆိုသည့် စွဲလန်းစိတ်၏ အကျိုးဆက်များကိုပေါင်းစု၍

“တတောက်ပတ်ပတ်၊ တတွတ်တွတ်ဖြင့်၊ တဆွတ်တမ်းတမ်း၊ တသမ်းသမ်းနှင့်၊ တနှမ်းရိရိ၊ တဖိဖိလျှင်၊ မချိနိုင်စွာ၊ ရှေးသံသာကာ၊ လှူဒါရေစက်၊ စွန့်ဘက်တူစုံ၊ မကြိုးဘူး၍၊ ညှိုးမြေမြေကို၊ တွေ့ရရုံသာ၊ ဝေးလှစွာဟု” (စာ ၃၅)

ဟူ၍ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင်ကြည့်လျှင်လည်း “ပတ်ပတ်၊ တွတ်တွတ်၊ တမ်းတမ်း၊ သမ်းသမ်း၊ ရီရီဖီဖီ” ဆိုသည့် ဗျည်းတူ၊ သရတူများကို နှစ်ကြိမ်ထပ်၍ ရေးဖွဲ့ခြင်းဖြင့် တမ်းတခြင်း၊ ညှိုးသမ်းခြင်း၊ နှမ်းရီခြင်းတို့ ဖိစီးနေမှုသဘောတရားများသည် အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေသည့်သဘော၊ ထပ်ကာထပ်ကာ ခံစားနေရသည့်သဘောများကို ထင်ရှားလာစေသည်။ အထပ်ထပ်ဟု တိုက်ရိုက် မရေးဘဲ အသံများ ၏ဖွဲ့စည်းမှုဖြင့် တင်ပြလိုက်သောအခါတွင် စာဖတ်သူတို့သည် အသံမှတစ်ဆင့် လည်း ဇာတ်ကောင်၏ ခံစားမှုသရုပ်ကို မြင်ယောင်၊ ကြားယောင်လာရပါသည်။ အသံ၏ခွန်အားကြောင့် အရိုးဆုံးအကြောင်း အရာသည်ပင် ဆန်းသစ်လာရပါသည်။

ဘလ္လာတိယပျို့ကို တွင်းသင်းမင်းကြီးသည် အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သည့်အချိန်တွင် ရေးဖွဲ့ သည့်ပျို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပျို့မှာမူ ဘုရားအလောင်းသည် ဘလ္လာတိယမင်းကြီးဖြစ်စဉ် မိမိတိုင်းပြည် နှင့်တကွ မိဖုရားကြီးတို့ကို စွန့်ခွာ၍ မုဆိုးအသွင်ဖြင့် သမင်သားကိုဖမ်းဆီးစားသောက်ရန် နေပြည်တော် မှထွက်ခွာခဲ့သည်။ တောထဲတွင် ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာမောင်နှံတို့နှင့်တွေ့ရာမှ ကိန္နရီမလေးက မိမိတို့နှစ်ဦး သည် လျှပ်စီးများလက်သည့်မိုးမုန်တိုင်းများကျသည့်ရက်တွင် ချောင်းတစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် တစ်ညခြားခဲ့ ရသည်ကိုပင် ရက်ပေါင်း(၇၀၀)ဆွေး၍မကုန်နိုင်ခဲ့ကြောင်းပြောဆိုပြီး တရားပြသည့်အတွက် မိမိတိုင်း ပြည်သို့ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုဇာတ်လမ်းကို ဘုရားရှင်သည် ကောသလမင်းကြီးနှင့် မိဖုရားကြီးတို့ အခန့်မသင့် ရာမှ မင်းကြီးက မိဖုရားကြီးအား မခေါ်မပြော၊ မဆက်ဆံဘဲ နေသည်ကို ဘုရားရှင် သိတော်မူသည်။ အတိတ်ဘဝက မိမိသည် ဘလ္လာတိယမင်းကြီးဖြစ်ခဲ့စဉ် ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာ မောင်နှံတို့သည် ကောသလ မင်းကြီးနှင့် မိဖုရားကြီးတို့ဖြစ်ခဲ့ကြကြောင်း၊ အလွန်ချစ်ခင်သည့် မောင်နှံ များဖြစ်၍ တညလွဲသည်ကိုပင် ရက်ပေါင်း(၇၀၀)ငိုကြွေး၍မဆုံးနိုင်သည့် အကြောင်းများကို ပြန်လည် ဟောကြားရာ ပြန်လည်ချစ်ခင် သင့်မြတ်စေသောဇာတ်လမ်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုဇာတ်လမ်းတွင် တွင်းသင်းမင်းကြီးသည် ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာ မောင်နှံတို့၏ ချစ်ခင်ကြင်နာ ကြသည့် ချစ်ခြင်းမေတ္တာကို အလေးပေး၍ ရသမြောက်အောင်ရေးဖွဲ့ထား သော ပျို့ဖြစ်သည့်အလျောက် ရေးဖွဲ့ဟန်ကိုလည်း အထူးပင်ဂရုတစိုက် ရေးဖွဲ့ထားသည်ကိုတွေ့ရပါ သည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် ကောသလမင်းကြီး၏နန်းတော်သို့ ဆွမ်းခံကြွရာတွင် မိဖုရားကြီးကို မတွေ့သောကြောင့် မေးမြန်းရာ၌ ကောသလမင်းကြီးက ဘုရားရှင်အား ဒေါသစိတ်ကြောင့် မိဖုရားကြီး နှင့် မတွေ့သာသည့်နေရာတွင်နေသည်ဟု ပြောဟန်ကိုဖွဲ့ရာ၌ ပိုဒ်ရေ(၅)တွင်

“ဒေါသရောင့်ရောင့်၊ တအောင့်အောင့်နှင့်၊ ကွယ်ထောင့်လွတ်ရာ၊
နေသည်သာဟု၊ ခါခါပစ်ပစ်၊ ပြန်လျှောက်လစ်သော်” (စာ ၃၄)

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဒေါသ၏အရိပ်အယောင်များရှိနေသည်ကို “ဒေါသရောင့်ရောင့်”၊ စိတ်ထဲ၌ မကြေနပ်ချက်များရှိသောနည်းကို မြိုသိပ်၍ရှိနေပုံကို “တအောင့်အောင့်”ဟု ဗျည်းတူ၊ သရတူများကို တွဲစပ်၍ ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ စိမ်းစိမ်းကားကားလေသံနှင့်ပြန်လျှောက်သည်ကို “ခါခါပစ်ပစ်”ဟု ရေးဖွဲ့ သည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် အသံဖွဲ့စည်းမှုအရ ဒေါသအရိပ်အယောင်များကိုရိုးရိုးမဖွဲ့ဘဲ “ဒေါသရောင့်ရောင့်” ၊ အောင့်အည်းမြိုသိပ်ရသည်ကိုပင် “တအောင့်အောင့်” ပစ်ပစ်ခါခါပြုသည်ကိုပင် “ခါခါပစ်ပစ်”ဟု သုံးနှုန်း ထားသည်။ တွင်းသင်းမင်းကြီးဦးထွန်းညို၏ ပျို့ကဗျာရေးဖွဲ့ရာတွင် စကားလုံးအသစ် တီထွင်လေ့ရှိ သည့်သဘောကိုလည်းတွေ့ရသည်။ ထိုသို့စကားကို တီထွင်သုံးစွဲရာတွင် “ပစ်ပစ်ခါခါ” ကို “ခါခါပစ်ပစ်” ဟု စကားလုံးရှေ့နောက်သွေဖည်၍ ရေးဖွဲ့သကဲ့သို့ ထိုနည်းဖြင့်စကားလုံးကို ဆန်းသစ်စေသည်။ စကားလုံးကို တီထွင်သုံးစွဲရုံသာမက အသံအားဖြင့်လည်း ဗျည်းတူ၊ သရတူအတွဲ အစပ်သဘောနှင့်

နှစ်ကြိမ်စီထပ်ကာသုံးနှုန်းထားခြင်းကြောင့် အသံကြောင့်လည်း မင်းကြီးနှင့် မိဖုရားကြီးတို့ကြားတွင် ဖြစ်ပျက်နေသည့် မကြည်လင်သော ခံစားမှုများသည် ပေါ်ပေါ်လွင်လွင်ရှိလာပါသည်။

မင်းကြီးသည် မိဖုရားကြီးအနေနှင့် အလှမာန်တက်ကာ မိမိနှင့်ရန်ဖြစ်ကြသည့်အတွက် မိဖုရားကြီးကို ရှောင်ခွာ၍နေသောကြောင့် မိဖုရားကြီးမချိမဆန်ခံစားနေရပုံကိုရေးဖွဲ့ရာ၌ ပိုဒ်ရေ ၂ တွင်

“ရက်ရှည် လကူး၊ ခါလည်ကျူးအောင်၊ မဖူးမပေါင်း၊ ပြန်စောင်း
ကွက်လှည့်၊ မကြည့်မမျှော်၊ မဖျော်မဖြား၊ ပစ်စွန့်ထားသော်၊ ဦးဖျားထိပ်ရှန်၊
စိုးရိမ်လွန်သည်၊ ပူပန်မချိမချက်တည်း။”(စာ ၁၉)

ဟုရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင်လည်း မင်းကြီး၏ မိဖုရားကြီးအား စိတ်ဆိုးကာ မခေါ်မပြော နေသည့်အမှုအရာကို စာဆိုက “မဖူးမပေါင်း၊ ပြန်စောင်း ကွက်လှည့်၊ မကြည့်မမျှော်၊ မဖျော်မဖြား” ဟု မဟုတ်ဝါကျသဘောဆောင်သည့်အဖွဲ့များကို ဆက်တိုက်သုံးပြီး ရေးဟန်သည် နရီသဘော သက်ဝင် နေသည်။ အသံစီးဆင်းမှုသဘောကိုတွေ့ရသည်။ “မချိမချက်”ဟူသည့်အသုံးမှာလည်း စိတ်နှလုံးပူပင် ပြီးလျှင် မချိတင်ကဲခံစားရသည်ကို စာရေးသူက “မချိမချက်”ဟုသုံးထားသည်။ “မချိမချက်” ဆိုသည့် စကားလုံးက မသက်မသက်ဖြစ်နေသော ခံစားမှုကို ပို၍ဖော်ပြနိုင်သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။ မိဖုရားကြီး သည် စိုးရိမ်ပူပန်စိတ်များဖြင့် အဖော်မဲ့ကာ ပူပန်ညှိုးနွမ်းနေရ သည့်ပုံကိုလည်း “မချိမချက်” စိုးရိမ်စိတ် နှင့် “ဟက်လက်ဟာလာ၊ ပူဆာညှိုးယော်၊ ဟိလတ်တော်တည့်” ဟုရေးဖွဲ့ခဲ့ပါသည်။ တစ်ပိုဒ် ၏ အဆုံးကို တစ်ပိုဒ်၏အစနှင့် ချိတ်ဆက်ကာ ဖွဲ့ဆိုထားသည့်အတွက် ရေးဖွဲ့ဟန်သည် အချိတ်အဆက် ပို၍မိလာ သည်။ “ဟက်လက်ဟာလာ” ဆိုသော အသုံးမှာ ‘ဟာလာဟင်းလင်း’ဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် အဲချင်းကဗျာများတွင် တွေ့ရလေ့ရှိသော အသုံးများဖြစ်ပါသည်။

ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာ မောင်နှံတို့သည် ပြန်လည်ဆုံတွေ့ကြသောအခါ အလွမ်းအားထက် အားသန်စွာ နှင့် အကြိမ်ကြိမ်ဖက်ယမ်းနမ်းရှုံ့ကြပုံကိုဖွဲ့ဆိုရာ၌ ပိုဒ်ရေ ၆၈ တွင်

“လွမ်းအားတက်လျှံ၊ ဖက်ရမ်းကြိမ်ဖန်၊ ပျံပျံခေါက်တင်း၊ သက်ခင် ပျံ့ပျံ့၊
ယုတတိမ်းမူး၊ ငိုကြွေးဘူးလျက်၊ မဆူးမယား၊ စကားသီးရင့်၊ ကြီးမှန်း
သင့်ဟု၊ သုံးပွင့်ကြေးမုံ၊ မိန့်လက်တုံသည်” (စာ ၂၀)

ဟု ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ ဘုရားရှင်က ပြန်ပြောင်းဟောမြွက်ပြီးလျှင် နောင်အခါတွင်လည်း ဒေါသထွက် ကြရန် မိန့်ဆိုသောအခန်း၌ “သုံးပွင့်ကြေးမုံ၊ မိန့်လက်တုံသည်” စသည့် “အရိပ်မြွက်တည်း” ဟူ၍ရေးဖွဲ့ ထားပါ သည်။ ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာမောင်နှံတို့သည် တစ်ညတာဝေးကြသည့်အတွက် အလွမ်းစိတ်များနှင့် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန်ဖက်ယမ်းနမ်းရှုံ့ကြပုံကို ဖွဲ့ဆိုရာတွင် “ဖက်ရမ်းကြိမ်ဖန်၊ ပြန်ပြန်ခေါက်တင်”ဟု ဗျည်းတူ၊ သရတူ အတွဲအစပ်များဖြင့် ထပ်ကာထပ်ကာ ဆိုထားပါသည်။ ဘုရားရှင်က တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အမျက်ဒေါသ ထွက်ကြဘဲနေရန်မိန့်တော်မူသည့်အခန်းတွင် “မဆူးမယား”ဟုသုံးထားသည်။ “မဆူးမယား”၏အနက် မှာ ဒေါသထွက်ဟုဆိုလိုပါသည်။ “ဆူးမယား” သည် ဒေါသထွက်သည်ဟု အနက်ရသည်။ ဒေါသ ထွက်နှင့်ဆိုသည်ကို “ဆူးမယား”ဟု တွင်းသင်းမင်းကြီးက သုံးထားပါသည်။ ဘုရားရှင်ကို အမျိုးမျိုး ဖွဲ့ဆိုရာတွင် တွင်းသင်းမင်းကြီးကမူ “သုံးပွင့်ကြေးမုံ”ဟူ၍ နတ်လူမြဟွာတို့၏ ကြေးမုံမှန် သဖွယ်ဖြစ် သော ဘုရားရှင်ကိုဖွဲ့ခဲ့သည်။ ဘုရားရှင်ကို ကြေးမုံနှင့်တင်စားဖွဲ့ဆိုသောအဖွဲ့သည်ရှားပါးပါသည်။

နေကပျိုတွင် နေကမင်းသားနှင့် မဏိမေခလာတို့တွေ့ဆုံစကားဆိုခန်း၊ နေကမင်းသား တောထွက်ရာတွင် သီဝိလိဒေဝီသည် နောက်ပါးမှမခွာဘဲ လိုက်၍နေသည့်အခန်းများကို အလေးပေး ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ပင်လယ်ပြင်ကြီးအလယ်၌ နေကမင်းသားသည် ကူးခပ်နေသည်ကို မဏိမေခလာ နတ်သမီး မြင်သည့်အခန်း၌ နေကမင်းသား၏ သွင်ပြင်ပုံပန်းကို ပိုဒ်ရေး(၄၅)တွင်

“မောင်းနှင့်လက်ရုံး၊ ကောင်းဆုံးလက္ခဏာ၊ စက်စုံပါလျက်၊ မျက်နှာ ရွှင်ရွှင်၊
ခါးပြင်လျလျ၊ သွန်းပုံချသို့၊ ရင်ဝကားကား၊ ခြေဖဝါးနှင့်၊ ကျောက်သား
ပြည့်ပြည့်၊ ကြန်နှင့်ရည်၍၊ ကြည့်လတ်သော်လည်း၊ တကျူတည်းလျှင်၊
ကျောစည်းစွမ်းခက်၊ ရှုန်းရှုန်းစက်မျှ၊ ဖမျက်မြင့်မြင့်၊ စွင့်ရရွှင်နှင့်၊ လှတင်
ခြေသွယ်၊ လက်ဖျားဝယ်လည်း၊ ရှုဖွယ်ငရဲ၊ ချိပ်ရည်စွဲသည်၊ နက်နဲမြော်မြင်၊
အိုလှလင်” (စာ ၃၁)

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ မဏိမေခလာက နေကမင်းသားအား ခေါ်ဝေါ်သည့် အာလုပ်စကားဖြစ်သည်။ နေကမင်းသား၏ တင့်တယ်ဟန်ကို ရေးဖွဲ့ရာတွင် “ရွှင်ရွှင်၊ လျလျ၊ ကားကား၊ ပြည့်ပြည့်၊ ရှုန်းရှုန်း၊ မြင့်မြင့်” ဆိုသည့် ဗျည်းတူ၊ သရတူစကားလုံးအတွဲအစပ်များကို တစ်ပိုဒ်လုံးတွင်ထည့်သွင်းထားခြင်း ဖြင့် နေကမင်းသား၏ ရွှင်ပျသောမျက်နှာ၊ သွယ်လျသောခါး၊ ရင်ဝကားကား စသည့်တင်တယ်ပုံ များသည် ထင်ရှားပေါ်လွင်လာသည်။ တစ်ကြိမ်ခြင်းပြောသည်ထက် နှစ်ကြိမ်ဆင့်၍ပြောခြင်းကြောင့် ပို၍ ထင်ရှား လေးနက်လာသည်။ ထိုသို့သုံးနှုန်းရာ၌လည်း “မျက်နှာရွှင်ရွှင်၊ ခါးပြင်လျလျ၊ ပုံသွန်းချသို့၊ ရင်ဝကားကား၊ ခြေဖဝါးနှင့်၊ ကျောက်သားပြည့်ပြည့်” စသည်ဖြင့် ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းနှင့် လိုက်ဖက်သည့် စကားသုံး များနှင့် တွဲစပ်ထားနိုင်သည့်အတွက် စကားလုံးရွေးချယ်မှု၊ တွဲစပ်မှုကြောင့် လည်း ရေးဟန်သည် ထူးခြား လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရဟန်းအသွင်ဖြင့် နန်းတော်မှ ထွက်ခွာသွားသည်ကို တွေ့သောအခါ သီဝိလိဒေဝီ သည် အပြေးအလွှားနောက်မှလိုက်ပါသွားပုံကို ရေးဖွဲ့ရာ၌ပိုဒ်ရေး(၁၃၉)တွင်

“ဆွန့်ဆွန့်တုန်ဆတ်၊ ဖတ်ဖတ်မူးဝေ၊ သေလုယူးယူး၊ စောရန်းထူးနှင့်၊
နန်းဦးဘုံသစ်၊ တက်စနစ်က” (စာ ၉၀)

ဟု ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် မမျှော်လင့်သော မြင်ကွင်းကြောင့် တဆတ်ဆတ်တုန်လှုပ်၍ သေလု မတတ် မူးဝေခံစားရပုံကို “ဆွန့်ဆွန့်၊ ဖတ်ဖတ်၊ ယူးယူး” စသည့် ဗျည်းတူ၊ သရတူ ဝဏ္ဏများဖြင့် တင်ပြ ထားသည်။ အသံသဘောအရ နှစ်ကြိမ်ထပ်၍သုံးစွဲသောကြောင့် သီဝိဒေဝီ၏ တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားမူးဝေ နေသောခံစားမှုဝေဒနာများသည် ပိုမိုပြင်းထန်လာရသည်။ စကားသုံးရွေးချယ်မှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင် လည်း တဆတ်ဆတ်တုန်နေသည်ကို “ဆွန့်ဆွန့်တုန်ဆတ်”၊ မူးဝေနေသည်ကို “ဖတ်ဖတ်မူးဝေ”၊ သေလု နီးပါးခံစားရပုံကို “သေလုယူးယူး”ဟု အနက်အားဖြင့်လည်း ဆီလျော်လိုက်ဖက်သော စကားလုံးများကို သုံးနှုန်းထားပါသည်။

၄။ ၂။ ကာရန်

တွင်းသင်းမင်းကြီး ဦးထွန်းညိုသည် လေးလုံးစပ်လင်္ကာနည်းဖြင့် ပျို့စာစောင်များကိုဖွဲ့ဆိုရာတွင် ၄-၃-၂ ကာရန်၊ ၄-၂ ကာရန်(နှစ်ချက်ညီကာရန်)၊ ၄-၁ ကာရန်(ဦးတိုက်ကာရန်)တို့ကို တစ်မျိုးတည်း မသုံးဘဲ အကြောင်းအရာကိုလိုက်၍ ကာရန်သုံးစွဲပုံစနစ် အပြောင်းအလဲများကို တွေ့ရပါသည်။ တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ ရေးဟန်ထူးခြားချက်သည် ထိုကာရန်၏ အပြောင်းအလဲသည်လည်း အရေးပါ သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ကိန္နရီမလေးသည် ကိန္နရာဖို၏ရင်ခွင်တွင် မှေးစက်ပျော်နေပါသည်။ စိတ်နှလုံးကို ကြည်လင် ရှင်ယူလိုပါသည်။ ချစ်ခင်ကြင်နာလိုပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုစိတ်များဖြင့်သာ ပင်ပန်းနွမ်းရီလျက် ရှိပါသည်။ ဆိုသောအကြောင်းကိုဖွဲ့ရာ၌ ပျို့ပိုဒ်ရေ (၄၁)၌

“နှမပြာညက်၊ ရွှေရင်ထက်ဝယ်၊ ပျော်စက်မချင်၊ ရှင်လည်း ရှင်၍၊
ကြင်လည်းကြင်မိ၊ ရိလည်းရိခွဲ”(စာ ၃၀)

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် စကားလုံးများ၏ သိပ်သည်းမှုသဘောကို တွေ့ရသည်။ “ကြည်ရှင်လိုပါသည်၊ ကြင်နာလိုပါသည်၊ ထိုစိတ်များဖြင့် နွမ်းရီလှပါသည် ဆိုသည့်သဘောကို ပဒတစ်ခု တည်း၌ပင် ကြိယာတစ်ခုကို နှစ်ကြိမ်ထပ်၍သုံးခြင်းဖြင့် ထိုကြင်သော သဘောများကို လေးနက် စေသည့်အပြင် ကဗျာဖွဲ့ဟန်ကိုလည်း လှပစေခဲ့ပါသည်။ ကာရန်သဘောကြည်လျှင် ပထမသုံးပဒကို ၄- ၃-၂ ကာရန်ကို သုံးထားပြီးနောက်ဆုံး ပဒကို ဦးတိုက်ကာရန်များကို သုံးထားသည်။ ဦးတိုက် ကာရန်၏ စွမ်းအားနှင့် “ရှင်, ကြင်, ရိ” ဆိုသည့် အသံများကို နှစ်ကြိမ်စီ ထပ်ကာ သုံးစွဲထားသည့် အတွက် ခံစားမှုမျိုးစုံသည် ပုံရိပ်ထင်လာသကဲ့သို့ စာ၏အရသာသည်လည်း ပို၍ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်လာရပါသည်။

မိဖုရားကြီးအနေနှင့် သာယာညင်းပျောင်းသော အသံကလေးနှင့် နှုတ်မှလှစ်ဟပြီးလျှင် လွမ်းစ ပြေရုံကလေးမျှခေါ်လှည့်ပါဟု တမ်းတဟန်ကို

“သာသံညင်းညင်း၊ ထုံသင်းလှုပ်လှုပ်၊ လွမ်းတတွတ်တွတ်နှင့်၊ အာစပ်
လှစ်ပြု၊ ရွှေနှုတ်ဟ၍၊ လွမ်းစပြေရုံ၊ ချစ်ကျုံ့ထွေသာ၊ ခေါ်လှည့်ပါလော့”
(စာ ၃၃)

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် စကားလုံးသဘောအကြည့်လျှင်လည်း စွဲလန်းနေမိသူ ရသေ့ကြီး ၏ ခံစားမှုများကို ဖော်ပြနိုင်သည်။ သာယာညင်းပျောင်းသောအသံကို ပိုဒ်ရေ(၄၄)တွင် “သံသာညင်းညင်း”၊ ကိုယ်ဟန်မွှေးကြိုင်မှုကို “ထုံသင်းလှုပ်လှုပ်၊ ကွမ်းတွတ်တွတ်” နီနေသော နှုတ်ခမ်းလေးမှ တတွတ်တွတ် နှင့် ဟူသော သဘောများကို “ညင်းညင်း”၊ “လှုပ်လှုပ်”၊ “တွတ်တွတ်” ဆိုသည့် ဗျည်းတူ၊ သရတူ စကားလုံးများကို နှစ်ကြိမ်ထပ်ကာ ဖွဲ့ပြခြင်းဖြင့် ပိုမိုနူးညံ့ပျော့ပျောင်း သွားစေသည်။ စကားလုံးကို သုံးရာ၌ “လွမ်းစပြေရုံ”စကားလုံးမှာလည်း စာရေးသူ၏ အတွေးကို အနုစိတ်ကျစွာ ပေါ်လွင်စေရန် စကားလုံးရွေးချယ်မှုသဘော၊ စကားလုံးစုစည်းမှုသဘောများကို တွေ့ရသည်။ ၄-၃-၂ ကာရန်ကို ယူ၍ သုံးရာ၌လည်း အသံချိုပြေချောမွေ့အောင် ရေးဖွဲ့နိုင်စွမ်းရှိသူ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအလွမ်းကိုပင်ဖွဲ့ရာ၌ ပိုဒ်ရေ ၄၇ တွင်

“မူးမော် မူးမော်၊ တကြော်ကြော်ဖြင့်၊ ခေါ်လည်းမကြား၊ သွားလည်း
မရောက်၊ လွမ်းပင်ပေါက်လျက်၊ လွမ်းညောက်လည်းမြင့်၊ လွမ်းပူး ဆင့်၍၊
လွမ်းပွင့်ကြွေကြွေ၊ တဖွေဖွေသည်၊ ခြေ၍မကြေနိုင်တော့” (စာ ၃၆)

ဟု ၄-၃-၂ ကာရန်ကို ရေးသားထားသောကြောင့် အလွမ်းသည် တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်နှင့် လွမ်းစရာ ကောင်းသည်။ ကာရန်နှင့်ဆိုလိုချက်ကို အားပြု၍ ထင်ရှားအောင် ဖွဲ့သောအခါတွင် စာဆိုက စကားလုံးတွင် အသံအတွဲအစပ်များကိုသုံး၍ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးလေ့ရှိပါသည်။ ပုံစံအားဖြင့် “လွမ်းပင်”၊ “လွမ်းညောက်”၊ “လွမ်းပူး”၊ “လွမ်းပွင့်ကြွေကြွေ”၊ “တဖွေဖွေ” ဆိုသည့် စကားအသုံး အနှုန်းများက ပျို့စာပိုဒ်၏ အကြောင်းအရာနှင့် အလွမ်းသရုပ်ကိုပေါ်လွင်စေပါသည်။ ၄-၃-၂ ကာရန်ကို

သုံးသည့်အဖွဲ့၌ပင် အချို့နေရာများ၌ “ခေါ်လည်းမကြား၊ သွားလည်းမရောက်၊ လွမ်းပင်ပေါက်”ဟု ဦးတိုက်ကာရန်ကိုရော၍သုံးထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ကိန္နရီ ကိန္နရာမောင်နှံတို့သည် တစ်ညတာလွဲရပြီး ပြန်လည်ဆုံတွေ့ကြသောအခါ နောက် တစ်ကြိမ် ကွဲကွာသွားမည်ကိုစိုးရိမ်သောကြောင့် နေရာတိုင်းတွင် မကွဲမကွာအတူသာ ယှဉ်တွဲနေထိုင် ကြပုံကို သရုပ်ဖော်တင်ပြရာ၌ ပိုဒ်ရေ (၆၉)တွင်

“ဖက်ရမ်းရှိုက်ငို၊ စမ်းနှယ်ယိုလျက်၊ ထိုသည်ရက်မှာ နေတက် တိုင်အောင်၊
ချစ်နှောင်ရစ်သွယ်၊ မောင်နှင့်မယ်တို့၊ သည့်နှယ်တစ်ဖန်၊ တွေပြန်ဘိန်း၊
စိုးလတ်သည်ကြောင့်၊ လည်လည်တောင်မြစ်၊ မိုးဆစ် မြေခြား၊ သွားလည်း
လက်တွဲ၊ နှလည်းအပြိုင်၊ ထိုင်လည်းစုံပေါင်း၊ လျောင်းလည်း ပိုက်ဖက်၊
ခေါ်စိုက်စက်နှင့်” (စာ ၂၂၅)

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုအဖွဲ့၌ ကိန္နရာ၊ ကိန္နရီတို့၏ ပြန်တွေ့ချိန်တွင် ငိုကြွေးမဆုံးဖြစ်သည့် အလွမ်းခန်း ကို သုံးချက်ညီကာရန်ဖြင့် အစပျိုးထားသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် နောင်အခါတွင် ထိုအဖြစ်ဆိုး နှင့်တိုးမိမည် စိုးသောကြောင့် နေရာတိုင်းတွင် အတူယှဉ်တွဲ၍ မကွဲမကွာဆောင်ရွက်ကြပုံကို သရုပ်ဖော်ရာ၌ ဦးတိုက် ကာရန်များကို အသုံးပြုပြီး ပို၍ပေါ်လွင်လာအောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ “စား၊ သွား”၊ “တွဲ၊ နွဲ့”၊ “ပြိုင်၊ ဆိုင်”၊ “ပေါင်း၊ လျောင်း”ဆိုသည့် ဦးတိုက်ကာရန်များ အင်အားကြောင့် ကိန္နရာ တို့၏ တောထဲတောင်ထဲတွင် အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ကြသည့် အမူအရာအမျိုးမျိုးသည် တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဖျက်ခနဲ ဖျက်ခနဲ စာဖတ်သူတို့၏ အမြင်အာရုံ၌ ထင်လာရပါသည်။ ဦးတိုက်ကာရန်ဖြင့် သုံးသည့် စကားလုံးများကလည်း အမူအရာ အမျိုးမျိုးကို မထပ်အောင် ဖော်ပြနိုင်သော စကားလုံးများဖြစ်ကြပါသည်။

မဟာဇနကဇာတ်ပျို့တွင် တောထွက်ခြင်းပါရမီကို ထင်ရှားစေလိုသောကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပျို့အဖြစ်ဖွဲ့ဆိုသည့်အခါ သိဖွယ်၊ မှတ်ဖွယ်၊ လောကုတ္တရာကြောင်း တို့နှင့် ပြည့်လျက်ရှိသည်။ တောထွက်ခန်းနှင့် တောထွက်ရန်ကြံစည်ခန်းသည် လောကုတ္တရာခန်းကိုအား ပြုရေးဖွဲ့ထားသည့်အခန်းများဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် တောထွက်ခန်း သက်သက်ကြောင့်သာ မဟာဇနက ပျို့ကို နှစ်သက်စွဲလန်းကြခြင်းမဟုတ်ပါ။ တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစည်သူသည် လောကုတ္တရာကြောင်း ကို ရေးဖွဲ့ပြနိုင်ကာမျှဖြင့် ရောင့်ရဲတင်းတိမ်နိုင်သူမဟုတ်ပါ။ လောကီသား တို့အတွက် လောကနီတိ၊ လောကကျင့်စဉ်တို့ကိုလည်း ညွှန်ပြလိုသူဖြစ် ဟန်ရှိသည်။ မဟာဇနကနှင့် မဏိမေခလာနတ်သမီးတို့၏ စကားဆိုခန်းသို့ရောက်သောအခါ လောကီ သိဖွယ်မှတ်ဖွယ်တို့ကို ရေးဖွဲ့ ပြန်ပါသည်။

“ဖတ်ဖတ်မူးဝေ၊ သေလုယူးယူး၊ စောရန်းထုနှင့်၊ နန်းဦးဘုံသစ်၊ တက်စ
နှင်က၊ အချစ်မြဲမြဲ၊ သက်ချင်းနှံလျက်” (စာ ၉၀)

ဟူသောအဖွဲ့တွင် တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားရသည့်ခံစားမှုကိုဖွဲ့ရာတွင် “ဖတ်၊ ဖတ်”ဟူသော နှစ်ချက်ညီ ကာရန်၊ “ဝေ၊ သေ”ဟူသော ဦးတိုက်ကာရန်များကို သုံးခြင်းဖြင့် မသက်မသာဖြစ်နေသည့် ခံစားမှုများ သည် တစ်ခုပြီးတစ်ခု လျင်လျင်မြန်မြန်ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်နေသည့်သဘောသည် အသက်ဝင်လာပါ သည်။ “နန်းဦးဘုံသစ်၊ တက်စနှင်က” စ၍ ချစ်ခွဲကြပုံကို ၄-၃-၂ ကာရန်ကိုသုံး၍ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်ပြန် လည်ရေးဖွဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ ကာရန်များကို အပြောင်းအလဲပြုကာ သုံးစွဲခြင်းဖြင့်လည်း စာတစ်ပိုဒ်တည်း ၌ပင် အကြောင်းအရာနှင့်လိုက်ဖက်သည့် ကာရန်အသုံးများကြောင့် သရုပ်ပီပြင်လာပါသည်။ ထို့အတူပင်

နန်းတော်သူ၊ နန်းတော်သားများသည် မင်းတရားကြီး၏ နောက်သို့လိုက်ပါကြသောကြောင့် မြေကြီးတွင် ကွဲပြတ်မတတ်ဖြစ်နေသည့်အနေအထားကိုဖွဲ့ရာ၌

“ထိုဤကွဲပြတ်၊ ပြိုမတတ်မှု၊ လမ်းဖြတ်ထောင့်သန်း၊ တောင်ဝန်း
မြောက်ပြေး၊ အောင်အေးမူးဝေ၊ ရှိကြလေသည်၊ ကွဲကြေမချိပူပန်တည်း”

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအဖွဲ့ကို ကြည့်လျှင်လူများသည် လမ်းများကို ဖြတ်ကူးနေကြသည်။ တောင်ပြေး၊ မြောက်ပြေးဖြစ်နေကြသည်။ မူးမော်ကုန်ကြသည် ဆိုသည့် မသက်သာသော အခြေအနေ ကို သရုပ်ဖော်သည့်အလျောက် စကားအသုံးအနှုန်းများမှာလည်း “ပြတ်၊ တတ်၊ ဖြတ်” ဆိုသည့် သံလတ်များ၊ “သန်း၊ ဝန်း၊ ပြေး၊ အေး” ဆိုသည့် သံလေးများကို လိုက်ဖက်အောင် သုံးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ သံလတ်များ ဖြစ်သည့်မသက်သာသည့် သဘောကိုသရုပ်ပေါ်လွင် စေသည်။ သီဝိလိဒေဝီ မိဖုရားကြီးသည် နန်းတော်မှ ပြေးဆင်းပြီး လိုက်ပါသွားသည့်အခန်းကို ဖွဲ့ရာတွင် ပိုဒ်ရေ ၁၃၉ တွင်

“နန်းလုံးထိပ်မိုး၊ မိမင်းစိုးလည်း၊ နွယ်ရိုးဆွေစ၊ နိမ့်ကျမထင်၊ အပြင် နွဲ့ပါး၊
လျသည့်ခါးနှင့်၊ သနားစရာ၊ ရံနောက်ပါတို့၊ မကွာလက်ဆက်၊ နန်းက
သက်၍၊ ထုံးယုတ်ပတ်ဖြေ၊ ဆံမြိတ်ခွေကို၊ ရွှေအရည်ညက်၊ ကျောပြင်
ထက်၌၊ မြခက်သွယ်ညွန့်၊ ကြကာ ဖြန့်လျက်”(စာ ၈၉-၉၀)

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် ကပိုကယိုအနေအထားဖြင့် ချစ်စရာ၊ သနားစရာကောင်းနေသော သီဝိလိဒေဝီအသွင်ကို စာရေးသူက “အပြင်နွဲ့ပါး၊ လျသည့်ခါးနှင့်၊ ထုံးယုတ်ပတ်ဖြေ၊ ဆံမြိတ်ခွေကို၊ ရွှေအရည်ညက်၊ ကျောပြင်ထက်၌” ဟူသောအဖွဲ့များဖြင့် သရုပ်ဖော်နိုင်ခဲ့သည်။ သီဂီရရသ၊ ကရုဏာ ရသမြောက်စေသောအဖွဲ့ဖြစ်သည်။

မိဖုရားများလိုက်ပါသွားကြရသည့်အခန်းကို

“ဆံအပြေပြေ၊ မသေရင်ကွဲ၊ ကတွဲကပို၊ ကရိုကရွတ်၊ ကပတ်ကလျ၊
သောကထပ်လောင်း၊ စိုးရိမ်ဆောင်းလျက်၊ လမ်းကြောင်းတစ်လျောက်၊
တိုးမပေါက်မှု၊ လက်ဖြောက်ခတ်ကာ၊ ရင်သပ်ကာနှင့်၊ ဗျာပါကဲဝှန်၊
တိုင်းထက်လွန်၍၊ ပြင်းထန်ငိုကြွေး၊ ကြလတ်တည်း” (စာ ၉၁)

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအဖွဲ့သည် သရုပ်ဖော်အဖွဲ့ကောင်းဖြစ်သည်။ ခံစားမှုပါသော လှုပ်ရှားမှု အမှုအရာများကို သရုပ်ဖော်ထားသည်။ အမှုအရာများမှာ ဖရိုဖရဲနှင့် အမျိုးမျိုးပါဝင်နေသည်။ အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပျက်နေသည်။ အမှုအရာအမျိုးမျိုးကို စာဖတ်သူတို့ ဖျတ်ခနဲ၊ ဖျတ်ခနဲ မြင်လာစေရန် နှစ်ချက်ညီ ကာရန်များကို ဆက်တိုက်သုံးစွဲထားသည်။ နှစ်ချက်ညီကာရန်ကို ဆက်တိုက်သုံးစွဲသည့် အတွက် အသံသည် သွက်လက်မြန်ဆန်လာသည်။ အသံနှင့်အမျှ အလျင်အမြန်ဖြစ်ပျက်နေသော အမှုအရာပုံရိပ် များသည် သရုပ်ပေါ်လာပါသည်။ ထို့အပြင် စာဆိုသည် စကားလုံးများကို ပိုင်နိုင်စွာ သုံးနှုန်းနိုင်သည့် အလျောက် “ကတွဲကပို”၊ “ကရိုကဝါ”၊ “ကပတ်ကလျ”ဆိုသည့် “က” ဝဏ္ဏတစ်လုံး တည်းကို ထပ်ကာ ထပ်ကာသုံးစွဲခြင်းဖြင့် သောကနှင့် ဖြစ်ချင်သလိုဖြစ်နေသည့် အမှုအရာအမျိုးမျိုး ကို နောက်တွဲ စကားလုံးအမျိုးမျိုးဖြင့် သုံးနှုန်းသရုပ်ဖော်ထားပါသည်။ “လက်ဖြောက်ခတ်ကာ”၊ “ရင်သပ်ကာနှင့်”ဟု “အာ”ကာရန်ကို နှစ်ကြိမ်သုံးစွဲခြင်းဖြင့်လည်း အမှုအရာအမျိုးမျိုးပြောင်းလဲ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ရှုခင်းကို သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။

အသက်အရွယ်(၈၀)တွင်း၍ ပညာရည်ပြည့်ဖြိုးနေသော အချိန်တွင် ရေးဖွဲ့ခဲ့သည် ပျို့နိဂုံး တွင် စာဆိုကိုယ်တိုင်က

“ဤသည့်စာကို၊ သဒ္ဒါထက်သန်၊ ဉာဏဝန်တို့၊ တပြန်ပြောင်းပြောင်း၊
နားမညောင်းတည့်၊ နှုတ်ကောင်း ခွန်းမြတ်၊ ဖတ်လည်းချိုမြက်၊
ကျက်လည်းချိုမော၊ ဟောလည်းချိုသာ၊ စိမ့်စိမ့်နား၍” (စာ ၁၅၇)

ဟု အာမခံထား သည်။ ထိုအာမခံချက်အတိုင်းပင် အကြောင်းအရာတင်ပြဟန်နှင့် ရေးဟန်များသည် ကောင်းမွန်ပါသည်။ စာဆို၏အမှာစကား၌ပင် “ပြောင်းပြောင်း”ဆိုသည့် နှစ်ကြိမ်ထပ်စကားကို သုံးထားသည်။ ထို့ပြင် “မြတ်၊ ဖတ်၊ မြက်၊ ကျက်၊ မော၊ ဟော”ဆိုသည့် ဦးတိုက်ကာရန်များကလည်း စာအရသာကိုဖော်ပြနေပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းတွင် တွင်းသင်းမင်းကြီး ဦးထွန်းညို၏ ပျို့များအနက်မှ မုဒုလက္ခဏာပျို့၊ ဘလ္လာတိယ ပျို့၊ မဟာဇနကပျို့တို့၏ရေးဟန်ကို စိစစ်လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထိုပျို့များသည် တွင်းသင်းမင်းကြီး ၏ အစောဆုံးပျို့နှင့် အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သည့်အချိန်တွင် ရေးဖွဲ့သည့်ပျို့၊ ဇနကပျို့မှာမူ အသက် (၈၀)အရွယ်တွင် ရေးဖွဲ့သည့်အလျောက် နောက်ဆုံးရေးခဲ့သောပျို့လည်းဖြစ်သည်။

ပျို့များ၏ ဇာတ်လမ်းသဘောအရ စာရေးသူ အသားပေးရေးဖွဲ့သော အခန်းများထဲမှ အရေး အဖွဲ့ကောင်းများကို ထုတ်နုတ်ရွေးချယ်၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ရွေးချယ်တင်ပြ ရာတွင် မုဒုလက္ခဏာပျို့တွင် ဘုရားလောင်းရသေ့ကြီး၏ မုဒုလက္ခဏာမိဖုရားကြီးကို တပ်မက် စွဲလန်းသည့် စိတ်ဖြင့် လွမ်းတသည့်အခန်းများတွင် အသံအတွဲအစပ်များကိုသုံးကာ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဘလ္လာတိယ ပျို့တွင်လည်း ကိန္နရီ၊ ကိန္နရာတို့၏ ချစ်ခင်ကြင်နာမှု မေတ္တာတရားကို တန်ဖိုးထား လေးစားသင့်သည် နှင့်အမျှ အမျက်ဒေါသမာန်မာန်ကို ထိန်းချုပ်ရန်ကိုလည်း ဦးတည်ရေးဖွဲ့ထားသော ပျို့ဟုဆိုနိုင်ပါ သည်။ မဟာဇနကပျို့တွင် လုံ့လဝီရိယ၏သဘောနှင့် တရားသဘောကို အလေးထားဆုံးဖြစ်၍ မဟာဇနက မင်းသား တောထွက်သောအခါတွင် သီဝီလိဒေဝီနှင့် နန်းတော်သူတို့ လိုက်ပါရသည့်အခန်း သည် ရသသဘောပါသည့်အတွက် ရသအမြောက်ဆုံးအခန်းဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့တင်ပြရာတွင် တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ ဆိုလိုချက်များကို လေးနက်ထင်ရှားလာစေသည့်အပြင် စာဖတ်သူ၌ ရသခံစားမှု ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် စကားအသုံးအနှုန်း ရွေးချယ်မှုများ၊ စကားလုံး ဖန်တီးရေးချယ်မှုများကို လေ့လာ တင်ပြ ထားပါသည်။

ထို့ပြင် ပျို့ကဗျာအဖွဲ့ဖြစ်သည့်အလျောက် အကြောင်းအရာကိုအသံကလည်း အထောက်အကူပြု သည့် သဘောရှိသည့်အလျောက်ရှိရာတွင် စကားလုံးများကို ဗျည်းတူ၊ သရတူများတွဲစပ်၍ ထပ်ကာ ထပ်ကာဖွဲ့ဆိုခြင်းဖြင့် အသံသာယာချိုပြေပြီး အနက်ကိုလည်းထင်ရှားပေါ်လွင်လာစေသည့် ရေးဟန်ကို ဆန်းစစ်တင်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် ကဗျာ အရေးအဖွဲ့၌ကာရန်ယူပုံသည်လည်း အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်ညီညွတ်မှုရှိလျှင် အကြောင်းအရာကို ပိုမိုထင်ရှားစေပြီး ရသခံစားမှုကိုလည်း ပေးနိုင်သည်။ ရသခံစားမှုဆိုရာ၌ သရုပ်ဖော်အဖွဲ့များ၏ ထူးခြားပြောင်မြောက်မှုကြောင့် စာဖတ်သူ၌ရသများဖြစ်ပေါ် ခံစားရသကဲ့သို့ ဖတ်ရှုရင်းလည်း စာ၏အရသာကို နှစ်နှစ်သက်သက် ခံစားနိုင်အောင် ရေးသားထားသည့် ကာရန်သဘောများ၊ စကားလုံးများ၏အသံသဘောများကိုလည်း ထည့်သွင်းလေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းတွင် တွင်းသင်းမင်းကြီး၏ ကုန်းဘောင်ခေတ်ပေါ် ပျို့ ၃-စောင်၏ ရေးဟန်ကို ထုတ်နုတ်တင်ပြထားပါသည်။ အခြားသောပျို့စာဆိုတို့၏ရေးဟန်များကိုလည်း လေ့လာမည်ဆိုလျှင် စိတ်ဝင်စားဖွယ်စာတမ်းများ ပေါ်ထွန်းလာနိုင်မည်ဟု ယူဆမိပါသည်။ ထိုပျို့ ၃-စောင်အနက် အသက် အရွယ် ငယ်ရွယ်စဉ်ကရေးဖွဲ့ခဲ့သော မုဒုလက္ခဏာပျို့က အကောင်းဆုံးဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ ထိုပျို့ကိုရေးရာ တွင် တွင်းသင်းမင်းကြီးသည် အသံတန်ဆာဆင်မှု၊ အနက်တန်ဆာဆင်မှုတို့နှင့်အတူ ရေးဖွဲ့ထားသော ပျို့ ဖြစ်၍ စာဆို၏ စေတနာရည်ရွယ်ချက်ရောက်အောင်ပို့ဆောင်နိုင်သောပျို့ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤစာတမ်းဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ပိုင်းဝန်းကူညီပေးပါသော ဟင်္သာတတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ် ဆရာမကြီး ဒေါက်တာသိင်္ဂီရွှေ၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ် ဒုတိယပါမောက္ခချုပ် ဆရာမကြီး ဒေါက်တာရီရီသန်း၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ် ဒုတိယပါမောက္ခချုပ် ဆရာမကြီး ဒေါက်တာအေးလွင်နှင့် ဟင်္သာတတက္ကသိုလ် အားလည်းကောင်း၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ် သုတေသနဌာနမှဖြစ်မြောက်ရေး အဖွဲ့ဝင်များအား လည်းကောင်း၊ မြန်မာစာဌာန ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး) ဆရာမကြီး ဒေါက်တာအိအိခင်နှင့် ပါမောက္ခဆရာမကြီး ဒေါက်တာခင်မြင့်ရီတို့အားလည်းကောင်း ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

- တင်၊ ဦး(ပုဂံဝန်ထောက်-)။ (၂၀၁၃)။ *ကဗျာဗန္ဓာရကျမ်း(ပဉ္စမအကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချို အနုပညာ။
- ထွန်းညို၊ ဦး(တွင်းသင်းတိုက်ဝန်မဟာစည်သူ-)။ (၁၉၈၆)။ *မဟာနေကပျို့(ဒုကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ ဘာသာပြန်နှင့်စာအုပ် ထုတ်ဝေရေးဌာန။ အဆင့်မြင့်ပညာဦးစီးဌာန။
- ဖေမောင်တင်ဦး(ပါမောက္ခ-)။ (၂၀၁၃)။ *မြန်မာစာပေသမိုင်း(ဧကဒသမအကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့် စာအုပ်တိုက်။
- မြသန်းတင့်။ (၂၀၀၁)။ *စာရေးခြင်းအတတ်ပညာ*။ ရန်ကုန်၊ စစ်သည်တော်စာပေ။
- မြန်မာအဘိဓာန်(ဒုကြိမ်)။ (၂၀၀၈)။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာဦးစီးဌာန

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

- Harmon, William, (1996). *A Handbook to Literature*, New Jersey: University of North Carolina, Chapel Hill.
- Leech, Geoffrey N & Michael H. Short, (1990). *English language Series*, London and New York, University of Lancaster Iorgman.